

כאור החמה בדרךא תדא ועד יומא דניתי הוא נניו וטמיר).

תא חזי, פל אנון עמיקין סתימין דנפקי מגו
מחשבה וקלא נטיל לון לא אתגליין עד דמלה
מגלה לון. מאן מלה היינו דבור.

והאי דבור אקרי שבת. ובגין דשבת אקרי דבור,
דבור דחול אסור בשבת. (גליון מהרש"ב וכו' תה
עביד רבי שמעון פד חמי לאמיה דהות משתעיא
תה אמר לה, אמא, שתוקי, שבת הוא ואסיר). בגין
דדבור דא בעיא לשלטאה ולא אחרא. והאי דבור
דאיהו אתי מסטרא דחשד מגלה עמוקות מגייה.
ומשמע מני חשד. תהוא דאתי מסטרא דחשד
דכתיב מני דייקא.

לשון הקודש

נקרא דבור, דבור של חל אסור בשבת.
ונכד תה עושה רבי שמעון, פשהיה רואה את אמו
שהיתה מדברת, תה אומר לה: אמא, שתקי. שבת
היום ואסור. בגלל שדבור זה צריך לשלט
ולא אחר. ודבור זה שהוא פא מצד
החשד, מגלה עמוקות מתוכו. ומשמע מני
חשד, אותו שפא מצד החשד, שכתוב
מני דיקא.

התגלו אלא מתוך אותו חשד שהוא
בסוד הלילה ונכל יהיה אחד בסוד של יהיה
אור הלכנה כאור החמה בדרךא אחת, ועד היום
שנבא הוא נניו וטמיון.

פא ראה, פל אותם עמקים נסתרים
שיוצאים מתוך מחשבה וקול לוקח
אותם, לא מתגלים עד שדבור מגלה
אותם. מה הדבר? הינו דבור.

וזה הדבור נקרא שבת, ובגלל ששבת

השלמה מההשמטות (סימן ל"א)

יֵשֶׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ מָהוּ דְכִתְיִב (ישעיה מה) **יּוֹצֵר אוֹר**
וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ. אֵלֶּא אוֹר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמַּשׁ כְּתִיב
בּוֹ יִצְרָה. חֹשֶׁךְ שְׁאִין בּוֹ מִמַּשׁ כְּתִיב בּוֹ בְּרִיאַת כְּמָה
דְּאֵת אָמַר (עמוס ד') **יּוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ. אִי בְעִית**
אִימָא אוֹר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמַּשׁ, כְּתִיב בּוֹ עֲשִׂיהָ. דְכִתְיִב
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר. וְאִין הִנְיָה אֵלֶּא
עֲשִׂיהָ וְקָרִי בֵּיה יִצְרָה. חֹשֶׁךְ דְּלֵא הוּא בֵּיה עֲשִׂיהָ
אֵלֶּא הַבְּדֵלָה וְהַפְּרָשָׁה קָרִי בֵּיה בְּרִיאַת כְּמָה דְּאֵת
אָמַר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי בְּרַכְיָה מָהוּ דְכִתְיִב
וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר וְלֵא אָמַר וְהִיָּה.
מִשָּׁל לְמַלְךְ שְׁתִּיָּה לוֹ חֲפִיץ נָאָה וְהַקְצָהוּ עַד שְׁזִימָן
לוֹ מְקוּם וְשָׁמְהוּ שָׁם הָדָא הוּא דְכִתְיִב יְהִי אוֹר וַיְהִי
אוֹר שְׁכַבְרָה הִיָּה. (עד כאן מההשמטות)

לשון הקודש

השלמה מההשמטות (סימן ל"א)

חֹשֶׁךְ שְׁלֵא הִיָּה בּוֹ עֲשִׂיהָ אֵלֶּא הַבְּדֵלָה
 וְהַפְּרָשָׁה, קוּרָא בּוֹ בְּרִיאַת, כְּמוֹ שְׁאֵתָה
 אוֹמַר הַבְּרִיא פְּלוּנִי וְכוּ'. אָמַר רַבִּי
 בְּרַכְיָה, מָהוּ שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי
 אוֹר וַיְהִי אוֹר, וְלֵא אָמַר וְהִיָּה? מִשָּׁל
 לְמַלְךְ שְׁתִּיָּה לוֹ חֲפִיץ נָאָה וְהַקְצָהוּ, עַד
 שְׁזִמָּן לוֹ מְקוּם וְשָׁמְהוּ שָׁם. זְהוּ שְׁכַתוּב
 יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר, שְׁכַבְרָה הִיָּה:

יֵשֶׁב רַבִּי בּוֹן וְדָרַשׁ, מָהוּ שְׁכַתוּב (ישעיה
מה) יּוֹצֵר אוֹר וּבוֹרֵא חֹשֶׁךְ? אֵלֶּא אוֹר שְׁיֵשׁ
בּוֹ מִמַּשׁ כְּתוּב בּוֹ יִצְרָה, חֹשֶׁךְ שְׁאִין בּוֹ
מִמַּשׁ כְּתוּב בּוֹ בְּרִיאַת, כְּמוֹ שְׁנֵאמַר (עמוס
ד) יּוֹצֵר הָרִים וּבוֹרֵא רוּחַ. אִם תִּרְצָה אָמַר,
אוֹר שְׁיֵשׁ בּוֹ מִמַּשׁ כְּתוּב בּוֹ עֲשִׂיהָ,
שְׁכַתוּב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי אוֹר וַיְהִי אוֹר,
וְאִין הִנְיָה אֵלֶּא עֲשִׂיהָ, וְקוּרָא בּוֹ יִצְרָה.

אמר רבי יצחק אי הכי מאי דכתיב ויבדל אלהים
 בין האור ובין החשך. אמר ליה, אור אפיך
 יום וחשך אפיך לילה. לבתר חבר לון פחדא והווי
 חד דכתיב ויהי ערב ויהי בקר יום אחד. דלילה
 ויום אקרון חד. והאי דכתיב ויבדל אלהים בין האור
 ובין החשך (דאפריש מחלוקת) דא בזמנא דגלותא
 דאשתבח פרודא.

אמר רבי יצחק עד הכא דכורא באור ונוקבא
 בחשוכא. לבתר מתחברן פחדא למחוי חד.
 במאי אתפרשאן לאשתמודעא בין נהורא ובין
 חשוכא. מתפרשן דרגין ותרווייהו כחד הוו. דהא
 לית נהורא אלא בחשוכא ולית חשוכא אלא
 בנהורא. ואף על גב דאנון חד אתפרשן בגוונין ועם
 כל דא אנון חד דכתיב יום אחד.

 לשון הקודש

אמר רבי יצחק, עד כאן זכר באור
 ונקבה בחשך. אחר כך מתחברים כאחד
 להיות אחד. במה נפרדים להפיר בין
 אור ובין חשך? מתפרדות הדרגות,
 ושניהם הם כאחד, שהרי אין אור אלא
 בחשך, ואין חשך אלא באור. ואף על גב
 שהם אחד, נפרדים בגוונים, ועם כל זה
 הם אחד, שכתוב יום אחד.

אמר רבי יצחק, אם כך, מהו שכתוב
 ויבדל אלהים בין האור ובין החשך?
 אמר לו, אור הוציא יום וחשך הוציא
 לילה, אחר כך חבר אותם כאחד והיו
 אחד, שכתוב ויהי ערב ויהי בקר יום
 אחד. שלילה ויום נקראים אחד. וזה
 שכתוב ויבדל אלהים בין האור ובין
 החשך, ושהפיר מחלקתו זו בזמן של
 הגלות שנמצא פרוד.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר עַל בְּרִית עֲלֵמָא אֲתַבְּרִי וְאֲתַקְיִים
 דְּכַתִּיב, (ירמיה לג) אִם לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלִילָה
 חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי. מָאן בְּרִית דָּא צְדִיק
 יְסוּדָא דְעֲלֵמָא דְאִיהוּ רָזָא דְזָכוֹר. וְעַל דָּא עֲלֵמָא
 קַיִמָא בְּבְרִית יוֹמֵם וְלִילָה כְּחֻדָא דְכַתִּיב אִם לֹא
 בְרִיתִי יוֹמֵם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא שָׁמַתִּי.
 חֲקוֹת שָׁמַיִם דְּנִגְדִין וְנִפְקִין מֵעֵדָן עֲלָאָה.

פְּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מִקּוֹל מְחַצְצִים בֵּין מִשְׁאָפִים
 שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל מְחַצְצִים
 דָּא קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים כְּמָה דְאֵת אָמַר, (שמואל א
 יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין מִשְׁאָפִים דְאִיהוּ יִתִּיב בֵּין אַנּוּן
 דְשָׂאבִין מִיָּא מְלַעִילָא וְהוּא נָטִיל בְּתָרִין סְטָרִין
 וְכִלִּיל לְהוֹן בְּגוּיָהָ.

לשון הקודש

שְׁשׁוּפְעִים וְיוֹצְאִים מֵעֵדָן הָעֲלִיזִין.
 פְּתַח וְאָמַר, (שופטים ה) מִקּוֹל מְחַצְצִים בֵּין
 מִשְׁאָפִים שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' וְגו'. מִקּוֹל
 מְחַצְצִים – זֶה קוֹל יַעֲקֹב. מְחַצְצִים – כְּמוֹ
 שֶׁנֶּאֱמַר (שמואל א-א יז) אִישׁ הַבִּינִים. בֵּין
 מִשְׁאָפִים – שֶׁהוּא יוֹשֵׁב בֵּין אוֹתָם
 שְׁשׁוּאָבִים מִים מְלַמְעָלָה, וְהוּא נוֹטֵל
 בְּשָׁנֵי צְדָדִים וְכֹלֵל אוֹתָם בְּתוֹכוֹ.

רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, עַל הַבְּרִית הָעוֹלָם
 נִבְרָא וְהִתְקַיֵּם, שְׁכַתוֹב (ירמיה לג) אִם לֹא
 בְרִיתִי יוֹמֵם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ לֹא
 שָׁמַתִּי. מִי הַבְּרִית? זֶה צְדִיק יְסוּד הָעוֹלָם,
 שֶׁהוּא סוּד שֶׁל זָכוֹר. וְעַל זֶה הָעוֹלָם עוֹמֵד
 בְּבְרִית יוֹמֵם וְלִילָה כְּחֻדָא, שְׁכַתוֹב אִם
 לֹא בְרִיתִי יוֹמֵם וְלִילָה חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ
 לֹא שָׁמַתִּי. חֲקוֹת שָׁמַיִם וָאָרֶץ הֵם

שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יי. תִּפְּנֵן הוּא אֶתֶר מִהִימְנוֹתָא
 לְאַתְדַבְּקָא. שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת יי. תִּפְּנֵן יִנְקִין
 צְדָקוֹת יי וְשֹׁאֲבִין. צְדָקוֹת פְּרוּזוֹנו (בְּיִשְׂרָאֵל) דָּא צְדִיק
 דְּעָלְמָא דְּאִיהוּ קַיִים וְקַדִּישׁ, וְאִיהוּ שָׂאִיב וְנָטִיל כְּלָא
 וּמְפִיר לְגַבִּי יִמָּא רַבָּא אֲנוּן מִיּוֹן עֲלָאִין. בְּיִשְׂרָאֵל,
 דִּישְׂרָאֵל יִרְתוּ קַיִים דָּא. וַיַּהֲבִיָּה לֹון קַדְשָׁא בְּרִיד
 הוּא יְרוֹתַת עֲלָמִין.

בְּיּוֹן דִּישְׂרָאֵל שָׁבְקוּ לִיָּה דִּהוּו גְזָרִין וְלָא פְּרַעִין.
 מַה כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) אָז יִרְדוּ לְשַׁעְרִים עִם יי.
 יִרְדוּ לְשַׁעְרִים, אֲנוּן שַׁעְרֵי צְדָק הוּו יִתְבִּין לְתַרְעֵי וְלָא
 עָאֲלִין לְגוּ. וּבְתַהוּא זְמַנָּא (דף לב ע"ב) כְּתִיב, (שׁוֹפְטִים ב) וַיַּעֲזְבוּ
 בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת יי וְגו'. עַד דְּאַתַּת דְּבוּרָה וְנִדְיַבַּת
 לֹון בְּהַאי כְּמָה דְּכְתִיב, (שׁוֹפְטִים ה) בְּפִרְעֵ פְּרַעוֹת
 בְּיִשְׂרָאֵל וְגו'.

לשון הקודש

בְּיּוֹן שִׁישְׂרָאֵל עֲזָבוּ אוֹתוֹ, שְׁהִיוּ מְלִים
 וְלָא פּוֹרְעִים, מַה כְּתוּב? (שׁוֹפְטִים ה) אָז יִרְדוּ
 לְשַׁעְרִים עִם ה'. יִרְדוּ לְשַׁעְרִים – אוֹתָם
 שַׁעְרֵי צְדָק הִיוּ יוֹשְׁבִים לְשַׁעְרִים וְלָא
 נִכְנְסִים פְּנִימָה. וּבְאוֹתוֹ זְמַן כְּתוּב (שׁוֹפְטִים
 ה) וַיַּעֲזְבוּ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֶת ה' וְגו'. עַד
 שִׁבְעָה דְבוּרָה וְהִכְרִיחָה אוֹתָם בְּזָה, כְּמוֹ
 שִׁנְאָמֵר (שם ה) בְּפִרְעֵ פְּרַעוֹת בְּיִשְׂרָאֵל.

שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה' – שָׁם הוּא מְקוּם
 הַאֲמוּנָה לְהִתְדַבֵּק. שָׁם יִתְּנוּ צְדָקוֹת ה'
 – שָׁם יוֹנְקִים צְדָקוֹת ה' וְשׁוֹאֲבִים. צְדָקַת
 פְּרוּזוֹנו בְּיִשְׂרָאֵל – זֶה צְדִיק הָעוֹלָם
 שֶׁהוּא בְּרִית הַקְּדֵשׁ, וְהוּא שׁוֹאֵב וְנֹטֵל
 הַכֹּל וּמְפִיר לִים הַגְּדוֹל אוֹתָם מִים
 עֲלִיוֹנִים. בְּיִשְׂרָאֵל – שִׁישְׂרָאֵל יִרְשׁוּ
 בְּרִית הַזֶּה, וְנִתְּן לָהֶם הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
 יִרְשֵׁת עוֹלָמִים.

וְעַל דָּא כְּתִיב חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל. חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן,
 דָּא הוּא פְּרִזּוֹנוֹ דְּקָא אֲמָרֵן. חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן,
 קִיָּים קְדִישָׁא דְלָא אֲתַפְּרְעוּן. (שופטים ה) עַד שְׁקַמְתִּי
 דְּבוֹרָה שְׁקַמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מָאִי אִם. אֵלָּא אֲנָא
 נְחֲתִית מִיּוֹן עֲלָאִין מֵעֵילָא לְקִיָּמָא עֲלָמִין, בְּיִשְׂרָאֵל
 סְתָם לְעֵילָא וְתַתָּא, לְאַחֲזָא דְעֲלָמָא לָא אֲתַקִּיָּים
 אֵלָּא עַל קִיָּמָא דָּא. וְרָזָא דְכֻלָּא (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד
 עוֹלָם כְּתִיב.

תוספתא

תַּנִּינָן מַל וְלֹא פִרַע אֶת הַמִּילָה כְּאִילוּ לֹא מַל. בְּגִין דְּתַרִּין דְּרַגִּין
 אֲנוּן מִילָה וּפְרִיעָה. זְכוֹר וְשָׁמור. צַדִּיק וְצַדִּיק. דְּכַר וְנוֹקְבָא. אוֹת
 בְּרִית דָּא יוֹסֵף וּבְרִית דָּא רַחֵל. וְאַצְטְרִיד לְחַבְרָא לֹון. וּבְמָה מְחַבֵּר
 לֹון. כִּד אִיהוּ גְזִיר וּפְרִיעַ. וּמָאִן דְּגְזִיר וְלֹא פְרִיעַ כְּאִילוּ עֲבָדוּ בִּינֵיהוּ
 פְּרוּדָא, (עד כאן תוספתא)

לשון הקודש

תוספתא

שְׁנֵינֵינוּ, מַל וְלֹא פִרַע אֶת הַמִּילָה, כְּאִילוּ
 לֹא מַל. בְּגִלְל שְׁשִׁתֵּי דְרַגּוֹת הֵן: מִילָה
 וּפְרִיעָה. זְכוֹר וְשָׁמור. צַדִּיק וְצַדִּיק. זְכָר
 וּנְקֵבָה. אוֹת בְּרִית זֶה יוֹסֵף, וּבְרִית זֶה
 רַחֵל, וְצַרִּיד לְחַבְרָם. וּבְמָה מְחַבֵּר
 אוֹתָם? כְּשֶׁהוּא גְזִיר וּפְרִיעַ. וּמִי שְׁגוֹר
 וְלֹא פִרַע, כְּאִילוּ עֲשׂוּ בִּינֵיהֶם פְּרוּד. (עד

כאן התוספתא).

וְעַל זֶה כְּתוּב חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן בְּיִשְׂרָאֵל.
 חֲדָלוּ פְּרִזּוֹן - זֶהוּ פְּרִזּוֹנוֹ שְׁאֲמָרְנוּ. חֲדָלוּ
 פְּרִזּוֹן - בְּרִית הַקֶּדֶשׁ שְׁלֹא פְרַעוּ. (ש) עַד
 שְׁקַמְתִּי דְּבוֹרָה שְׁקַמְתִּי אִם בְּיִשְׂרָאֵל. מָה
 זֶה אִם? אֵלָּא אֲנִי הוֹרְדִתִּי מִיָּם עֲלִיוֹנִים
 מִלְּמַעְלָה לְקִיָּים אֶת הָעוֹלָמוֹת. בְּיִשְׂרָאֵל -
 סְתָם לְמַעְלָה וּלְמַטָּה. לְהַרְאוֹת שְׁהָעוֹלָם
 לֹא מְתַקִּים אֵלָּא עַל בְּרִית זֶה. וְסוֹד הַכֹּל
 - (משלי י) וְצַדִּיק יְסוֹד עוֹלָם כְּתוּב.

תִּלְתַּת גַּבְקֵי מִחַד. חַד בְּתִלְתַּת קַיִמָּא עָאל בֵּין תִּרְיִן.
 תִּרְיִן יִגְקִין לְחַד, חַד יִגְיֵק לְכַמְּה סְמָרִין. בְּדִין
 פְּלָא חַד. הָדָא הוּא דְכְּתִיב וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי בֹקֶר יוֹם
 אֶחָד יוֹם דְּעֶרְבַּ וּבֹקֶר פְּלִיל בְּחֻדָּא. הִינּוּ רָזָא דְבְּרִית
 יוֹמָם וְלַיְלָה וּבִיה פְּלָא חַד:

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהִי מִבְּדִיל
 בֵּין מַיִם לְמַיִם. רַבִּי יְהוּדָה אָמַר שְׁבַעָה
 רְקִיעִים אֲנֹן לְעִילָא. וּבְלָחוּ קַיִמָּא בְּקַדוּשְׁתָּא עֲלָאָה.
 וּשְׁמָא קַדִּישָׁא בְּהוּ אֲשֶׁתְּכִלְל. וְדָא רְקִיעָא הוּא
 בְּאַמְצָעוֹת מִיָּא.

דָּא רְקִיעַ קַיִמָּא עַל גַּבֵּי חַיְוֹתָא אַחַרְנִין. וְאִיהוּ
 אַפְרִישׁ בֵּין מַיִן עֲלָאִין לְמַיִן תַּתָּאִין. וּמַיִן
 תַּתָּאִין קָרְאִין לְעֲלָאִין. וּמַחַאֵי רְקִיעַ שְׁתָּאן לֹון. דָּא
 הוּא דְמַפְרִישׁ בֵּינֵיהוּ. בְּגִין דְּכָלְחוּ מִיָּא בִּיהַ פְּלִילָן.

לשון הקודש

ויהי מבדיל בין מים למים. רבי יהודה
 אמר, שבעה רקיעים הם למעלה, וכלם
 עומדים בקדושה עליונה, והשם הקדוש
 נתקן בהם. ורקיע זה הוא באמצע המים.
 רקיע זה עומד על גבי חיות אחרות,
 והוא מפריד בין מים עליונים למים
 תחתונים. ומים תחתונים קוראים
 לעליונים. ומתקיע הנה שותים אותם.

שְׁלֹשָׁה יוֹצְאִים מֵאֶחָד. אֶחָד בְּשִׁלְשָׁה
 עוֹמֵד וּגְבָהּ בֵּין שְׁנַיִם. שְׁנַיִם מִיִּנְיָקִים
 לְאֶחָד. אֶחָד מִיִּנְיָק לְכַמְּה אֲדָדִים, וְאִזּו
 הֵבֵל אֶחָד. וְהוּ שְׁכַתוּב וַיְהִי עֶרְבַּ וַיְהִי
 בֹקֶר יוֹם אֶחָד. יוֹם שֶׁל עֶרְבַּ וּבֹקֶר בּוֹלָל
 בְּאֶחָד, הִינּוּ סוּד שֶׁל בְּרִית יוֹמָם וְלַיְלָה,
 וְכוּ הֵבֵל אֶחָד.

וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם

וּלְבַתֵּר נַחִית לֹזֶן לְהַנִּי חַיִּוֹתָא וְשִׂאֲבִין מִתַּמָּן.

כְּתִיב, (שיר השירים ד) **גֵּן נָעוּל אַחֲתֵי כְּלָה גַל נָעוּל מַעֲיָן חָתוּם. גֵּן נָעוּל, דְּכִלְא אַסְתִּים בֵּיה. דְּכִלְא אַתְּכְלִיל בֵּיה. גַּל נָעוּל, דְּהַהוּא נָהַר נָגִיד וְנָפִיק וְעִיל בֵּיה וְכִלִּיל וְלֹא אַפִּיק וְקַרְשֵׁי מִיָּא בֵּיה וְקוּיָמִי. מָאִי טַעְמָא בְּגוּן דְּרוּחַ צְפוֹן נָשִׁיב בְּאַנּוֹן מִיָּא וְאַתְּקַרִּישׁוּ וְלֹא נִפְקִי לְבַר עַד דְּאַתְּעֲבִיד קְרַח וְאַלְמָלֵא סְטָרָא דְדָרוּם דְּאַקִּישׁ תְּקַפִּיָּה דְהַאי קְרַח לֹא נִפְקִי מִנֵּיה מִיָּא לְעֵלְמִין.**

וְחַיִּזוּ דְהַהוּא רְקִיעָא עֲלָאָה כְּחַיִּזוּ דְהַאי קְרַח דְמִתְקַרְשָׁא וּמְכַנְיָם בְּגוּיָה כָּל אַנּוֹן מִיָּין. כְּדָּהוּא עֲלָאָה דְעֵלְיָה כְּנִישׁ כָּל אַנּוֹן מִיָּין וְאַפְרִישׁ בֵּין מִיָּין עֲלָאִין לְמִיָּין תַּתְּאִין. וְהַאי דְאַמְרָן יְהִי רְקִיעַ בְּתוֹךְ הַמָּיִם. בְּמַצִּיעוֹת. לֹאֹ הָכִי. אֵלֵּא יְהִי כְּתִיב.

לשון הקודש

בְּגַלְל שְׂרוּחַ צְפוֹן נוֹשְׁבַת בְּאוֹתָם הַמַּיִם וְקוֹפְאִים, וְלֹא יוֹצֵאִים הַחוּצָה עַד שְׁנַעֲשֶׂה קְרַח, וְאַלְמָלֵא עַד הַדָּרוּם שְׁמַשְׁבֵּר כַּחוֹ שֶׁל הַקְּרַח הַזֶּה, לֹא יֵצְאוּ מִמֶּנּוּ מַיִם לְעוֹלָמִים.

וּמִרְאָה אוֹתוֹ רְקִיעַ עֲלִיּוֹן כְּמִרְאָה הַקְּרַח הַזֶּה שְׁקוֹפֵא וּמְכַנְיָם בְּתוֹכוֹ כָּל אוֹתָם הַמַּיִם, כְּדָּהוּ אוֹתוֹ עֲלִיּוֹן שְׁעֲלִיו כּוֹנֵם כָּל

זֶהוּ שְׁמַפְרִיד בֵּינֵיהֶם, מִשׁוּם שֶׁכָּל הַמַּיִם כְּלוּלִים בּוֹ, וְאַחַר כֵּן מוֹרִיד אוֹתָם לַחַיִּוֹת הַלָּלוּ וְשׂוֹאֲבִים מִשָּׁם.

כְּתִיב (שיר ד) **גֵּן נָעוּל אַחֲתֵי כְּלָה גַל נָעוּל מַעֲיָן חָתוּם. גֵּן נָעוּל – שֶׁהַכֵּל נִסְתָּר בּוֹ, שֶׁהַכֵּל נִכְלָל בּוֹ. גַּל נָעוּל – שֶׁאוֹתוֹ נָהַר שׁוֹפֵעַ וְיוֹצֵא וְנִכְנָם בּוֹ וְכוּלָל וְלֹא מוֹצֵא, וְהַמַּיִם קוֹפְאִים בּוֹ וְעוֹמְדִים. מַה הַפְּעַם?**

הַהוּא דְהוּי מַנִּיחַ בְּמַצִּיעוֹת מֵיָא הַוּי. וְאִיהוּ לְעִיל
דְּקִימָא עַל רִישֵׁיה דְחִיּוּתָא.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק אֵית קְרוּמָא בְּמַצִּיעוֹת מֵעוּי דְבַר
נָשׁ דְּאִיהוּ פָּסִיק מִתְתָּא לְעִילָא וְשָׂאִיב מֵעִילָא
וְנָהִיב לְתַתָּא. כֶּךָ גְּוֹנָא דָּא רָקִיעַ אִיהוּ בְּאַמְצָעִיתָא
וְקִימָא עַל אַנּוּן חִיּוּתָא דְלְתַתָּא. וְאִיהוּ פָּרִישׁ בֵּין מִיּוּן
עֲלָאִין לְתַתָּאִין. תָּא חַוּי, אַנּוּן מִן אַעֲדוּ וְאוּלִידוּ
חֲשׂוּכָא. וְעַל רוּזָא דָּא כְּתִיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרוּכֶת
לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים.

רַבִּי אַבְא פָּתַח (תהלים קד) הַמְקַרְה בְּמִים עֲלִיוֹתָיו וְגו'
בְּמִים אֲלִין מִיּוּן עֲלָאִין דְּכֻלָּא דְּבָהוּ תַקִּין
בֵּיתָא כְּמָא דְאַתְּ אָמַר, (משלי כד) בְּחַכְמָה יִבְנֶה בַּיִת
וּבְתַבּוּנָה יִתְכַוֵּן.

לשון הקודש

הַחִיּוּת שְׁלֻמְטָה, וְהוּא מְפָרִיד בֵּין מִים
עֲלִיוֹנִים לְתַתְּוֹנִים. בֵּא רָאָה, אוֹתָם מִים
הָרוּ וְהוּלִידוּ הַשֶּׁדֶךְ, וְעַל סוּד זֶה פְּתוּב (שמות
כו) וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרוּכֶת לָכֶם בֵּין הַקֹּדֶשׁ וּבֵין
קֹדֶשׁ הַקֹּדְשִׁים.

רַבִּי אַבְא פָּתַח, (תהלים קד) הַמְקַרְה
בְּמִים עֲלִיוֹתָיו וְגו'. בְּמִים – אֵלוּ מִים
עֲלִיוֹנִים שֶׁל הַכֹּל שֶׁבָּהֶם תַקִּין בַּיִת,
כְּמוֹ שֶׁנֶּאֱמַר (משלי כד) בְּחַכְמָה יִבְנֶה בַּיִת
וּבְתַבּוּנָה יִתְכַוֵּן.

אוֹתָם מִים, וּמְפָרִיד בֵּין מִים עֲלִיוֹנִים
לְמִים תַתְּוֹנִים. וְזֶה שֶׁאֲמַרְנוּ יְהִי רָקִיעַ
בְּתוֹךְ הַמַּיִם. בְּאַמְצָע. לֹא כֶּךָ, אֲלֵא
כְּתוּב יְהִי. אוֹתוֹ שֶׁהִיָּה מְסַנֵּן, בְּאַמְצָע
הַמַּיִם הַזֶּה, וְהוּא לְמַעַלָּה שְׁעוֹמֵד עַל
רֹאשׁ הַחִיּוּת.

אָמַר רַבִּי יִצְחָק, יֵשׁ קְרוּם בְּאַמְצָע מֵעוּי
שֶׁל בֶּן אָדָם שֶׁמְפָסִיק מִלְמַטָּה לְמַעַלָּה,
וְשׂוֹאֵב מִלְמַעַלָּה וְנוֹתֵן לְמַטָּה. כֶּךָ כֻּזָּה
הַרְקִיעַ הוּא בְּאַמְצָע, וְעוֹמֵד עַל אוֹתָן

השם עבים רכובו. רבי ייסא סבא פליג עבים ע"ב
 י"ם. עב דאיהו חשך שמאלא דקיימא על ים
 דא. המהלך על פני רוח דא רוחא דמקדשא
 עלאה. ורזא דא (שמות כה) שנים פרוכים זהב. פתיב
 (תהלים יח) וירכב על פרוכ ויעוף וידא על פני רוח.
 וירכב על פרוכ חד לבתר איגלי על פני רוח ועד
 דהאי אתער לא אתגלי בהאי.

רבי יוסי אמר פתיב, (איוב כח) ומים תפן במדה.
 במדה ממש אתקין להו בד מטון לגווה. ואנון
 תקינא דעלמא בד מטו מספרא הגבורה. אמר רבי
 אבא כף הו קדמאי אמרי בד הו מטאן להאי
 אתר מרחשן שפון דחכימין ולא אמרין מדי בנין
 דלא יתענשון.

לשון הקודש

רבי יוסי אמר, פתיב (איוב כח) ומים תפן
 במדה. במדה ממש התקין אותם
 כשהגיעו לתוכה, והם תקון העולם
 כשהגיעו מצד הגבורה. אמר רבי
 אבא, כף היו הראשונים אומרים
 כשהיו מניעים למקום הזה, מרחשות
 שפתי התכמים ולא אומרים דבר, כדי
 שלא יענשו.

השם עבים רכובו - רבי ייסא הזקן
 חלק עבים ע"ב י"ם. עב שהוא חשך,
 שמאל שעומד על ים זה. המהלך על
 פני רוח - זו רוח של המקדש העליון,
 וזה סוד (שמות כה) שנים פרוכים זהב. פתיב
 (תהלים יח) וירכב על פרוכ ויעוף וידא על
 פני רוח. וירכב על פרוכ אחד, אחר
 כף נגלה על פני רוח. ועד שזה
 מתעורר, לא מתגלה בזה.

רַבִּי אֶלְעָזָר אָמַר אֶת קַדְמָאָה דְאַתְנֹון הָוּה שְׁמִיָּא
עַל אַנְפוּי דְקִיטְרָא דְכִנָּא וְאַתְעֵטֵר מְלַרְע
מְלַעִילָא וְסָלִיק ^(דף לג ע"א) וְנַחֲתִית וּמִיָּא מִתְנַלְפִי בְּגִלוּפִיָּיהוּ
וּמִתִּישְׁבֵן בְּדוּכְתִיָּיהוּ וְאַתְכְּלִילוּ חַד בְּחַד. וְכֵן אַתְנֹון
כְּלָהוּ כְּלִילָן דָּא בְּדָא וּמִתְעֵטְרָן דָּא בְּדָא עַד דְאַתְבְּנִי
עֲלִיָּיהוּ בְּנִינָא וִיסוּדָא.

וְכַד אַתְבְּנִיאוּ כְּלָהוּ וְאַתְעֵטְרוּ. הָוּוּ מִיּוֹן עֲלָאִין
מִתְעַרְבִין בְּמִיּוֹן תְּתָאִין וְאַפִּיקוּ בֵּיתָא דְעֵלְמָא
(ועל דא אפיקו תריז נהורין חד דאקרי ארץ ונהורא דאקרי שמים) וְעַל דָּא
ב' אַתְחִיזוּ בְּרִישָׁא וּמִיּוֹן סָלְקִין וְנַחֲתִין עַד דְהֵאִי
רְקִיעַ הָוּה וְאַפְרִישׁ לֹון. וּמִחֲלוּקַת הָוּה בְּשַׁנִּי דְבִיָּה
אַתְבְּרִי גִיְהֵנִם דְּאִיְהוּ נוֹרָא דְדָלִיק כְּמָה דְאַתְ אָמַר,
(דברים ד) אֵשׁ אוֹכְלָה הוּא. וְזַמִּין לְאַשְׂרָאָה עַל
יְרִישִׁיָּיהוּ דְחִיבִיָּא.

לשון הקודש

עליונים מתערבים במים תחתונים,
והוציאו בית של העולם ועל זה הוציאו שני
אורות, אחד שנקרא ארץ, ומאור שנקרא שמים,
ועל זה ב' נראית בראש, ומים עולים
ויורדים עד שהיה הרקיע הזה שהפריד
אותם. ומחלקת היתה בשני, שבו נברא
גיהנם, שהוא אש שדולק, כמו שנקרא
(דברים ד) אש אוכלת הוא, ועתיד לשרות
על ראש הרשעים.

רבי אלעזר אמר, אות ראשונה של
האותיות היתה משוטטת על פני קשר
זה, ומתעטרת מלמטה ומלמעלה, ועולה
ויורדת, ומים נחקקים בחקיקתם
ומתישבים במקומם, ונכללו אחד
באחד. וכן כל האותיות כלן כלולות זו
בזו ומתעטרות זו בזו, עד שנבנה עליהן
בנין ויסוד.
ובשנבנו כלם והתעטרו, היו מים

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה מִהֲבָא כָּל מַחְלוּקַת דְּאִיְהוּ לְשָׁם
 שָׁמַיִם סוּפָה לְהִתְקַיֵּים. דְּהָא הֲבָא מַחְלוּקַת
 דְּאִיְהוּ לְשָׁם שָׁמַיִם הָוָה וְשָׁמַיִם בְּהַאי אֲתַקְיֵים. לְבַתָּר
 דָּא דְכְּתִיב וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרָקִיעַ שָׁמַיִם וְגו'.
 בְּקַטְפִּירָא דְעִילִיתָא בְּקַסְטִיְהוּ שְׂכִיחִי וְאֲתַקְיֵימוּ. דְּהָא
 תַּנִּינָן בְּתִיב, (שמות כו) וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרוּכַת לָכֶם בֵּין הַקִּדְשׁ
 וּבֵין קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים דְּיִקְא, דְּהָא אִיְהוּ רָקִיעַ דְּמִפְּרֵשׁ
 בְּנוּ בְּאַמְצַעִיתָא.

תָּא חֲזִי, כְּתִיב לְבַתָּר יִקְוּוּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל
 מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם מִמַּשׁ. אֶל מְקוֹם
 אֶחָד. לְאַתָּר דְּאַקְרִי אֶחָד. וְאִיְהוּ יָם תַּתְּאָה דְּהָא
 אִיְהוּ אֲשָׁלִים לְאַתָּר. וּבְלָא אִיְהוּ לָא אֶקְרִי אֶחָד.
 וּמִשְׁמַע דְּכְּתִיב יִקְוּוּ דְּבִיָּה מִתְּפַנְשִׁין בְּלָהוּ מִיָּא כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר, (קהלת א) כָּל הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם וְגו'.

לשון הקודש

שִׁמְפִּירִד בְּתוּךְ הָאֲמַצַּע.

בַּא רְאָה, כְּתוּב אַחַר כֶּף יִקְוּוּ הַמַּיִם
 מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל מְקוֹם אֶחָד. מִתַּחַת
 הַשָּׁמַיִם מִמַּשׁ. אֶל מְקוֹם אֶחָד - לְמְקוֹם
 שְׁנַקְרָא אֶחָד, וְהוּא יָם תַּתְּוֹן, שְׁהַרִי
 הוּא מִשְׁלִים לְאַחַד, וּבְלַעְדֵּי לָא נִקְרָא
 אֶחָד. וּמִשְׁמַע שְׁכַתוּב יִקְוּוּ, שְׂבּוּ כָּל
 הַמַּיִם מִתְּפַנְסִים, כְּמוֹ שְׁנַאֲמַר (קהלת א) כָּל
 הַנְּחָלִים הוֹלְכִים אֶל הַיָּם.

אָמַר רַבִּי יְהוּדָה, מִכָּאֵן כָּל מַחְלָקַת
 שְׁהִיא לְשָׁם שָׁמַיִם סוּפָה לְהִתְקַיֵּים. שְׁהַרִי
 כָּאֵן מַחְלָקַת שְׁהִיא לְשָׁם שָׁמַיִם הִיְתָה,
 וְהַשָּׁמַיִם בְּזֵה הִתְקַיֵּמוּ. לְאַחַר זֵה שְׁכַתוּב
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לְרָקִיעַ שָׁמַיִם וְגו'.
 בְּהַבְּדִלוֹת שְׁבַמְעֵלוֹת, בְּמַדְתָּם מְצוּיִים
 וְהִתְקַיֵּמוּ, שְׁהַרִי שְׁנִינּוּ, כְּתוּב (שמות כו)
 וְהִבְדִּילָהּ הַפְּרוּכַת לָכֶם בֵּין הַקִּדְשׁ וּבֵין
 קִדְשׁ הַקִּדְשִׁים דְּוִקְא, שְׁהַרִי הוּא רָקִיעַ

רַבִּי יִיסָא אָמַר אֶל מָקוּם אֶחָד, דָּא אִיהוּ אֶתְר
 דְּכְתִיב בֵּיה (ישעיה נד) וּבְרִית שְׁלוֹמִי לֹא תִמוּט.
 דְּהָא אִיהוּ נָטִיל כֹּלָא וְשָׂדֵי בְיַמָּא וּבֵיה אֶתְתַקְנַת
 אֶרְעָא דְכְתִיב וְתִרְאֶה תִיבְשָׁה דָּא הוּא אֶרְיָן. כְּמָה
 דְּאֵת אָמַר וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִבְשָׁה אֶרְיָן.

אֲמַאי אֶקְרִי יִבְשָׁה. אָמַר רַבִּי יַצְחָק הֵינֵנו דְּכְתִיב
 (דברים טז) לֶחֶם עֹזְנִי לֶחֶם עָנִי כְתִיב. וּבְגִין
 דְּאִיהוּ לֶחֶם עָנִי אֶקְרִי יִבְשָׁה. וְשָׂאִיב בְּגִנוּהַ פֶּל מִימִין
 דְּעֵלְמָא וְאִיהִי יִבְשָׁה הָיִי. עַד דְּאֵתְר דָּא אֲמַלִּי לָהּ
 וּבְדִין נְגִדִין מִיָּא אֹרַח דְּאֲנוּן מְקוּרוֹת.

וּלְמַקְנָה הַמִּים קָרָא יַמִּים דָּא הוּא בֵּית פְּנִישׁוֹת
 מִיִּין דְּלְעִילָא דְתַמָּן מִתְפַּנְשִׁין פֶּל מִיָּא
 וּמִתַּמָּן נְגִדִין וְנִפְקִין.

לשון הקודש

עני פתוב. ובגלל שהוא לחם עני נקרא
 יבשה, ושואב בתוכה כל מימי העולם,
 והיא היתה יבשה, עד שמקום זה
 ממלא אותה, ואז שופעים מים דרך
 אותם המקורות.

ולמקנה המים קרא ימים - זהו בית
 כנוס המים שלמעלה, ששם כל המים
 מתכנסים ומשם שופעים ויוצאים.

רבי ייסא אמר, אל מקום אחד - זהו
 מקום שכתוב בו (ישעיה נד) ובְרִית שְׁלוֹמִי
 לֹא תִמוּט. שהרי הוא נוטל הכל וזורק
 בים, ובו מתתקנת הארץ, שכתוב
 ותִרְאֶה תִיבְשָׁה. וזהי ארץ, כמו שנאמר
 וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיִבְשָׁה אֶרְיָן.

למה נקראת יבשה? אמר רבי יצחק,
 הינו מה שכתוב (דברים טז) לֶחֶם עֹזְנִי לֶחֶם

השלמה מההשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הָיוּ בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם וּמִשָּׁם בָּא זֶרַעַם שֶׁל
 יִשְׂרָאֵל כִּי חוּט הַשְּׂדֵרָה מְשׁוּךְ מִן הַמוֹחַ
 שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֵמָה וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע דְּכִתִּיב (ישעיה
 מ"ג) מְמִזְרַח אֲבִיא זֶרַעַךְ, כְּשִׁי־יִשְׂרָאֵל טוֹבִים מִזֶּה
 הַמָּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ וַיִּתְחַדֵּשׁ לְךָ זֶרַע חֲדָשׁ,
 וּכְשִׁי־יִשְׂרָאֵל רָעִים מִן הַזֶּרַע שֶׁכָּבֵר בָּא לְעוֹלָם דְּכִתִּיב
 (קהלת א) דָּר הוֹלֵךְ וְדוֹר בָּא. דָּר שֶׁכָּבֵר בָּא. וּמֵאִי
 מִמְּעַרְב אֶקְבְּצֶךָ, מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה תָּמִיד לְמִעַרְב.
 וְלָמָּה אֶקְרִי מִעַרְב, מִפְּנֵי שֶׁשָּׁם מִתְעַרְב כָּל הַזֶּרַע.
 מִשָּׁל לָמָּה הַדָּבָר דּוּמָה, לְבֵן מֶלֶךְ שֶׁהִיָּה לוֹ כֵּלָּה
 נָאָה וַצְנוּעָה בַּחֲדָרוֹ, וְהִיָּה לוֹקַח מִבֵּית אָבִיו עוֹשֵׁר
 וּמִבֵּיא לָהּ תָּמִיד וְלוֹקַחַת הַכֹּל וּמְצַנְעַת אוֹתוֹ תָּמִיד
 וּמְעַרְבַת הַכֹּל. לְסוֹף יָמִים בִּקְשׁ לְרֵאוֹת מָה אֶסַּף
 וּמָה קִבֵּץ הֵינִי דְּכִתִּיב וּמִמְּעַרְב אֶקְבְּצֶךָ. וּמֵאִי נִיְהוּ

לְשׁוֹן הַקּוּדֵשׁ

שֶׁכָּבֵר בָּא לְעוֹלָם, שֶׁכִּתּוּב (קהלת א) דוֹר
 הַלֵּךְ וְדוֹר בָּא. דוֹר שֶׁכָּבֵר בָּא. וּמָהוּ
 מִמְּעַרְב אֶקְבְּצֶךָ? מֵאוֹתָהּ מִדָּה שְׁנוּטָה
 תָּמִיד לְמִעַרְב. וְלָמָּה נִקְרָא מִעַרְב? מִפְּנֵי
 שֶׁשָּׁם מִתְעַרְב כָּל הַזֶּרַע. מִשָּׁל לָמָּה
 הַדָּבָר דּוּמָה? לְבֵן מֶלֶךְ שֶׁהִיָּה לוֹ כֵּלָּה
 נָאָה וַצְנוּעָה בַּחֲדָרוֹ, וְהִיָּה לוֹקַח מִבֵּית
 אָבִיו עוֹשֵׁר וּמִבֵּיא לָהּ תָּמִיד, וְלוֹקַחַת

השלמה מההשמטות (סימן ל"ב)

שְׁבִיעֵי הָיָה בְּמִזְרְחוֹ שֶׁל עוֹלָם, וּמִשָּׁם
 בָּא זֶרַעַם שֶׁל יִשְׂרָאֵל, כִּי חוּט הַשְּׂדֵרָה
 מְשׁוּךְ מִן הַמוֹחַ שֶׁל אָדָם וּבָא לְאֵמָה,
 וּמִשָּׁם הוּא הַזֶּרַע, שֶׁכִּתּוּב (ישעיה מג) מְמִזְרַח
 אֲבִיא זֶרַעַךְ. כְּשִׁי־יִשְׂרָאֵל טוֹבִים – מִזֶּה
 הַמָּקוֹם אֲבִיא זֶרַעַךְ, וַיִּתְחַדֵּשׁ לְךָ זֶרַע
 חֲדָשׁ. וּכְשִׁי־יִשְׂרָאֵל רָעִים – מִן הַזֶּרַע

בית אָבִיו דְּכָתִיב מִמְּזֻרָח אָבִיא זֶרְעֶךָ. מִלְּמַד
שֶׁמִּמְּזֻרָח מֵבִיא, וְזֹרֵעַ בַּמַּעֲרָב, וְאַחַר כֵּן הוּא
מִקְבֵּץ מֵה שְׁזָרַע. (עד כאן מההשמטות).

אָמַר רַבִּי חֵיִיא מְקַנְהַה הַמִּים דָּא צְדִיק. דְּכִד מָטָא
לְמַקְנְהַה הַמִּים כְּתִיב וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב
וּכְתִיב, (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק כִּי טוֹב. (וכן אור קדמאָה טוב אקרי.
וכן בְּלַחוּ כְּתִיב בְּהוּ כִּי טוֹב. בר יומא תננינא דְּלָא כְּתִיב בֵּיה כִּי טוֹב). רַבִּי יוֹסִי
אָמַר יִשְׂרָאֵל מְקַנְהַה אִיהוּ. דְּכְתִיב, (ירמיה יז) מְקַנְהַה
יִשְׂרָאֵל יי.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר דָּא צְדִיק. הֵינּוּ דְּכְתִיב קָרָא יַמִּים.
בְּגִין דְּנַחְלִין וּמְבוּעִין וְנַחְרִין בְּלַחוּ נָטִיל לֹון
וְאִיהוּ מְקוֹרָא דְכֻלָּא וְאִיהוּ נָטִיל כֻּלָּא בְּגִינֵי כֵּן יַמִּים.
וְעַל דָּא וַיֵּרָא אֱלֹהִים כִּי טוֹב וּכְתִיב, (ישעיה ג) אָמְרוּ
צְדִיק כִּי טוֹב.

לשון הקודש

אֱלֹהִים כִּי טוֹב, וּכְתוּב (ישעיה ג) אָמְרוּ צְדִיק
כִּי טוֹב. (וכן אור ראשון נקרא טוב, וכן בְּכֻלָּם
כְּתוּב כִּי טוֹב, פְּרַט לְיוֹם הַשְּׁנִי שְׁלֹא כְּתוּב בּוּ כִּי
טוֹבוּ רַבִּי יוֹסִי אָמַר, יִשְׂרָאֵל הוּא מְקַנְהַה,
שְׁכַתוּב (ירמיה יז) מְקַנְהַה יִשְׂרָאֵל ה'.

רַבִּי חֵיִיא אָמַר, זֶה צְדִיק, הֵינּוּ מַה
שְׁכַתוּב קָרָא יַמִּים. מִשּׁוֹם שְׁנַחְלִים
וּמַעְיָנֹת וְנַחְרוֹת, אֵת כְּלָם הוּא נָטִיל,
וְהוּא הַמְּקוֹר שֶׁל הַכֹּל וְהוּא נָטִיל הַכֹּל.

הַכֹּל וּמַצְנַעַת אוֹתוֹ תְּמִיד וּמַעְרַבַת הַכֹּל.
לְסוּף יַמִּים בְּקֶשׁ לְרֵאוֹת מָה אָסַף וּמָה
קָבֵץ. הֵינּוּ שְׁכַתוּב (ישעיה ג) וּמַמַּעֲרָב
אֶקְבֹּצֶךָ. וּמָה הוּא בֵּית אָבִיו? שְׁכַתוּב
מִמְּזֻרָח אָבִיא זֶרְעֶךָ. מִלְּמַד שֶׁמִּמְּזֻרָח
מֵבִיא, וְזֹרֵעַ בַּמַּעֲרָב, וְאַחַר כֵּן הוּא
מִקְבֵּץ מֵה שְׁזָרַע: ע"כ.

אָמַר רַבִּי חֵיִיא, מְקַנְהַה הַמִּים זֶה צְדִיק.
שְׁכַתוּב לְמַקְנְהַה הַמִּים, כְּתוּב וַיֵּרָא

וּבְנֵי דְאֶתְרֵשִׁים אִיהוּ אַפְרִישׁ בֵּין יוֹמָא קְדָמָא
 לְתַלְיָתָא וְלֹא אֶתְמַר כִּי טוֹב בְּגֵינְיָהוּ. דְּהָא
 בְּיוֹמָא תְּלִיתָא עֲבַדַּת אֶרְעָא אִיבִין מְחִילָא דְהָא
 צְדִיק. דְּכִתִּיב וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשָׂא הָאָרֶץ דְּשָׂא
 עֵשֶׂב מִזְרִיעַ זֶרַע עֵץ פְּרִי. מָאִי עֵץ פְּרִי. דָּא עֵץ
 הַדְּעַת טוֹב זֶרַע דְּאִיהוּ עֲבִיד אִיבִין וּפְרִין. עוֹשֶׂה פְּרִי
 דָּא צְדִיק יְסוּד דְּעֶלְמָא.

לְמִינוּ דְּכָל בְּנֵי נֶשָׂא דְּאִית לֹון רוּחָא קְדִישָׂא.
 דְּאִיהוּ אִיבָא דְּהָהוּא אִילָנָא רְשִׁים בְּהוּ
 רְשִׁמָא לְמִינוּ. וּמָאִי אִיהוּ, בְּרִית קְדָשׁ בְּרִית שְׁלוֹם.
 וּבְנֵי מְהִימְנוּתָא לְמִינוּ, לְמִינוּ עָאֲלִין וְלֹא מִתְּפָרְשָׁן
 מִנִּיהּ. וְצְדִיק עוֹשֶׂה פְּרִי הוּא. וְהָהוּא אִילָנָא אֶתְעַבְרַת
 וְאַפִּיקַת הָהוּא פְּרִי לְמִינוּ. לְמִינוּ דְּהָהוּא עוֹשֶׂה פְּרִי
 דִּיהוּ כְּוֹתִיָּהּ.

לשון הקודש

ופרות. עשה פרי - זה צדיק יסוד עולם.
 לְמִינוּ - של כל בני אדם שיש להם רוח
 קדושה, שהוא פרי שאותו אילן רושם
 בהם רשום לְמִינוּ. ומה הרשם? זהו ברית
 קדש ברית שלום. ובני האמונה לְמִינוּ,
 לְמִינוּ נכנסים ולא נפרדים ממנו, וצדיק
 עושה פרי הוא. ואותו אילן מתעבר
 ומוציא אותו פרי לְמִינוּ, לְמִינוּ של אותו
 עושה פרי שיהיה כמותו.

משום כך נמים. ועל זה נרא אלהים כי
 טוב, וכתוב (ישעיה יג) אמרו צדיק כי טוב.
 ומשום שהוא נרשם, הפריד בין יום
 ראשון לשלישי ולא נאמר כי טוב
 ביניהם, שהרי ביום השלישי עשתה
 הארץ פרות מכת הצדיק הזה, שכתוב
 ויאמר אלהים תדשא הארץ דשא עשב
 מזרע זרע עץ פרי. מה זה עץ פרי? זה
 עץ הדעת טוב זרע, שהוא עושה אפים